

მ ფ ე მ ს ი

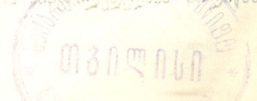
ო ფ ი ც ი ა ლ უ რ ი გ ა ნ ე მ ო ფ ი ლ ე ა ბ ა .

1861 წლამდე არსებული წმინდის აღდგინება ხაზი-ნიღბან ნელ-ნელა ფულუაზის დანიშნინსა სამღვდლოების შესანახად.

უწმიდესი სინოდის ობერ-პროკურორის უძვე-
 შევრომილეს ანგარიშში მართლ-მადიდებელი აღსა-
 რების უწყების შესახებ 1888 და 1889 წწ., სამღ-
 დლოების ნიეთიერ მდგომარეობის შესახებ მუხლ-
 ში, სხვათა შორის, ნათქვამი იყო შემდეგი: სამრე-
 ლო-სამღვდლოების ნიეთიერად უზრუნველ ყოფის
 შესახები კიხეა შეაღვენდა არა მცირე ზრუნვას ყე-
 ლა მთავრობათა ხელმწიფე იმპერატორის პეტრე I
 მეფობის დღიდან. მაგრამ ეს კითხვა საცესებით არ
 იქნა გადაწყვეტილი, ეინადგან ერთის მხრით ეგრ
 აღმოაჩინეს საკმაო საშუალებანი, რათა შესაფერად
 განკარგვით ნიეთიერი მდგომარეობა სამღვდლო-
 გებისა რუსეთის ეგებრთელა სახელმწიფოში, და მეო-
 რის მხრით საძნელო შეიქნა ყველა საქირო ცნობა-
 თა შეკრება ყველა საეკლესიო კრებულთა მდგომა-
 რეობასა და საქიროებაზე მთელს იმპერიაში. უმეტესი
 თვის-გამოდებით ჭგარდაწყვეთ ამ კითხვის გარდაწყე-
 ტას შეუდგა ნეტარსწინებული იმპერატორი ნიკოლოზ
 პავლეს ძე, რომელმაც თავის მეფობის პირველ წლე-
 დიდანვე განსაკუთრებული მზრუნველობა მიატკია
 სამღვდლოების ნიეთიერი მდგომარეობის გაუმჯობე-
 სობას, როგორი მზრუნველობაც კიდევ გამოხატა
 თავის სახელწოდებულს უქაზში უწმ. სინოდისადმი,
 11 იანვრიდან 1828 წლისა შემდეგი სიტყვებით: «გა-
 ნუწყევტელს ჩვენს მზრუნველობაში ყველა ჩვენ ერთ-
 გულ ქვეშევრომთა კეთილდღეობის შესახებ, სამღ-
 დლოების მდგომარეობა მომეტებულად იქცევა ჩვენს
 განსაკუთრებულ ყურადღებას. მტკიცედ მრწამს, რომ
 კეთილი ქრისტიანული ჩვეულებანი შეადგენენ უპირ-
 ველოს საფუძვლად საზოგადოებრივი კეთილ-დღეობის-
 სას, ხოლო ჩვეულებანი იწრთუნებიან სამღვდლოე-

ბის დარეგებით და მავალითთ; ჩვენ მუდამ მოწა-
 ლინებული ვიყავით, რათა სამღვდლო დასს ჰქონე-
 ბოდა ყოველივე საშუალება ახალთაობის განათლები-
 სათვის, რომელიც ეკლესიის მოსამსახურედ ემზადე-
 ბა და მასთან თავისი მსახურებაც მსურვალედ და
 შესაფერი ღირსებით განელოს, რათა სამღვდლოების
 მოღვაწეობა არ დაბრკალოს ქვეყნიურმა მზრუნვე-
 ლობამ და ლტყმა პურის მოპოვების ცადმ. სხვადა-
 სხვა შემთხვევის დროს ვანუცხადე რა უწმ. სინოდის
 ჩემი აზრი და სურვილი ამ დიდად საქირო საგნების
 შესახებ, ჩვენ საკეთილოდ ესცანით ამით ხელახ-
 ლად ებრძნოთ, რათა უწმიდესმა სინოდმა უსათუ-
 ოდ წარმოგიდგინოს ჩვენ ღონისძიებანი, რომელ-
 საც ის დაინახავს საქიროდ, რათა ერთის მხრით უფ-
 რო წარმატებით წავიდეს სამღვდლოთა ახალთაობის
 განათლების საქმე და მეორეს მხრით, რომ პირნი,
 რომელნიც სასულიერო წოდებათათვის ემზადებიან,
 განსაკუთრებით სამრეგლო სამღვდლოებისა, ნიეთი-
 ერად უზრუნველ-ყოფილ იქმნენ ყველგან და განსა-
 კუთრებით ლარბ საპრევილოებში».

ამ უმაღლესი ბრძანების აღსრულებისათვის უწ-
 სინოდმა შემდეგს 1829 წელში წარადგინა უქვეშევრო-
 დომილესი მოხსენება შესახებ მისა, თუ როგორ უნდა
 გაუმჯობესდეს საეკლესიო კრებულთა ნიეთიერი
 მდგომარეობა, რომლის შესახებაც გამოიცა ნ დე-
 კემბერს იმავ წლისას უმაღლესი ბრძანება, რათა,
 სხვათა შორის, დანიშნულ ყოფილიყო ყოველ წლო-
 ბით 1830 წლიდან უწმიდესი სინოდის განკარგულე-
 ბაში 500,000 მანეთი ქალაღის ფული, რომ ამ
 თანხიდან დანიშნოდა ჯამაგირი უფრო ლარბ სამ-
 რეგლოების კრებულთ. ამის შემდეგ უწმ. სინოდის
 ობერ-პროკურორის და სახელმწიფო ქონებათა მი-
 ნისტრის ხელმძღვანელობის ქვეშ დაარსებულმა გან-
 საკუთრებულ საჩრეველმა კომიტეტმა, რომელსაც
 უნდა გამოენახა საშუალება სამრეგლო სამღვდლო-
 გების ნიეთიერი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად,





შემდეგ ჯეროვან ცნობათა შეკრებისა ყველა სამრევლო სამღვდლოების რაოდენობასა, მდგომარეობასა და საჭიროების შესახებ იმპერიაში, საუკეთესო და უნამდვილეს საშუალებად სამრევლო სამღვდლოების მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად დანიხნა სამღვდლოებისათვის მუღვივი შემწეობის დანიშნა ხაზინილამ და ამ მიზნით შემოუხვეა ნორმალური შტატები კრებულთა შესანახავად. ეს შტატები უმაღლესად დამტკიცებულ იქმნა აპრილის 4 დღეს 1842 წ. და სამღვდლოებისათვის ამ შტატით ჯამაგირების დანიშნვის შესახებ იმავე 1842 წ. უმაღლესად ნაბრძანები იქმნა მიეცათ ხაზინილამ საჭირო თანხა. ამ სახით ხაზინილამ 1842 წ. დანიშნულ იქმნა ყოველწლიურად სამღვდლოების შესანახავად 415,000 მ.; 1843 წელ.—1,000,000 მ. 1844 და 1845—ყოველწლიურად 250,000 მ.; 1846 წლიდან 1860 წლამდე (გარდა 1858 წლისა) ყოველ წლიურად 100,000 მ.; ასე რომ 1861 წლისათვის სამრევლო სამღვდლოების შესანახავად 1842 წლის შტატით უწმ, სინოდის ხარჯთა-აღრიცხვით ყოველ წლიურად ინიშნებოდა 3,715,000 მან. ეს ფულიები დანიშნვის და გვარად ნაწილდებათა თავდაპირველად დასავლეთის მხარის სამღვდლოების შესანახავად, ხოლო შემდეგი რუსეთის და სიბირის დანარჩენ მხარეებშიცა. შემდეგ 1861 წელში საფინანსო ხარჯთა-აღრიცხვის შედეგის ახალი წესის შემოღებისა და ხარჯთა-აღრიცხვაში ახალი კრედიტების დანიშნვის მოხდენისა შემდეგ ფინანსთა მინისტრის დავითხვისა, ხაზინილამ ნელ-ნელა ფულების დანიშნა სამღვდლოების შესანახავად რუსეთის დანარჩენ ეპარქიებში მოსიპო და მთავრობა შეუდგა ადგილობრივ საშუალებათა გამოანხვას, რომ შემდეგში უზრუნველ ეყო სამღვდლოება. მაგრამ 1862 წელში ამ მიზნით დაარსებულმა განსაკუთრებულმა მართლ-მადიდებელი სამღვდლოების საკრებულმა, თავის 23 წლის მოღვაწეობის განმავლობაში, ვერ გამოანხა ევრაეთიარო სხვა საშუალება სამღვდლოების შესანახავად, გარდა სამრევლოების შემოკლებისა და ამის გ. მო სამღვდლოების რიცხვის შემცირებისა იმ მიზნით, რომ ამით გაედიდებიათ ჯამაგირი დანარჩენ ეკლესიების კრებულთათვის. ამისთანა ზომას თან მოჰყვა ბევრი სამწუხარო შედეგები ბევრ შემთხვევაში და, სხვათა შორის, ამ ზომამ გააძლიერა მწვალებლობა; რუსეთის დანარჩენი ნაწილის სამღვდლოების ნიეთიერი მდგომარეობის

გაუმჯობესობის გათხვა, რომელიც ასე წარმატებით მიიღოდა 1842 წ. 1860 წლამდე, ამ უკანასკნელი წლიდან სარულებით არ წარწეულა წინ. მხოლოდ იყო კერძო შემთხვევები, რომელნიც გამოწვეულ იქმნენ განსაკუთრებითი გარემოებით, რომელთა მეუხებით, უწმ. სინოდის წარდგინებებით, ინიშნებოდა ფულები სამღვდლოების შესანახავად სხვა-და-სხვა ადგილებში. ამგვარად, პოლშის აჯანყების შემდეგ მესამოცე წლების დასაწყისში მთავრობამ საჭიროდ დანიხნა დასავლეთის მხარის სამღვდლოებისათვის ჯამაგირების გადიდება, წინააღმდეგ თვდაპირველ ნორმალური შტატებისა. 1867 წელში პრინციპლის მხარის განსაკუთრებულ პირობათა გამო, გადიდებულ იქმნა რიგის ეპარქიის სამღვდლოების ჯამაგირებო, ასე რომ ჯამაგირებით აქაური სამღვდლოება გათანასწოებული იქმნა ნემცების პასტორებთან. 1875 წელში, შემდეგ ხოლმსკო-გრეკო-უნიატების ეპარქიის მართლ-მადიდებელ ეკლესიასთან შემოერთებისა, დანიშნულ იქმნა განსაკუთრებული თანხა შემოკრთებული სამღვდლოების შესანახავად. დღევანდელს ბედნიერ მეუღის დროს ხაზინილამ დანიშნულ იქმნა კარგად დიდი თანხა კავკასიის სამღვდლოების შესანახავად და აგრეთვე რიგის და კამბოჯის ეპარქიებში ახლად დაარსებულ კრებულთათვის, სათათრეთილამ ახლად შემოერთებულ სამთავროებში და რუსეთის სხვა განაპირა მხარეებში.

დღეს იმპერიის სამრევლო სამღვდლოების შესანახავად ხაზინილამ გამოიღო 6,329,143 მ., რომელიც ნაწილდება 19,000 სამრევლოების კრებულთა შესანახავად, როდენაც ყველა სამრევლო ეკლესიების რიცხვი რუსეთში აღის 39,000-ემ. ამ აღნიშნული 6. 329,143 მ. 3,650,000 მანეთი მიღის და დასავლეთის, პრიბალტიის, პრივისლიანსკის და კავკასიის ეპარქიების კრებულთა შესანახავად, დანარჩენი 2.680,000 მ. ნაწილდება რუსეთის და სიბირის სხვა-და-სხვა კუთხეებში; ევროპის რუსეთის შინა ეპარქიებში ეს მადლი დღემდის არ არის გაერკველებული, ასე რომ მოსკოვის, ვოლდნიჩის, იაროსლავის, ვიანტიკის, რიაზანის, ტვერის ნაწილში, ტულის, ვორონეჟის, ტამბოვსკის, ჰენზის ნაწილში, ნიჟეგოროდის, სიბირის, ორლოვის, კურსკის, დონის და კიშინევის ეპარქიების სამრევლო სამღვდლოების უმეტესი ნაწილი დღემდისაც იძულებულია დაკმაყოფილდეს იმ საფასით, რომელსაც მათ აძლევენ რაიმე მღვდლო-



მოქმედების აღსრულებისათვის და სახელმწიფო მიწების ზიკემით და ხაზინიდან კი არაფერს შესწევობას არ იღებს.

ამ სახით სამრევლო სამღვდლოების ნიეთიერი მდგომარეობის გაუზღოვებლობის საქმე, რომელიც ასე წარმატებით იქნა დაწყებული ნეტარსენებული იმპერატორის ნიკოლოზ პავლეს ძის სურვილით, დაჩა დაუთმებელი, — და ისიც ამისთანა ეპარქიებში, რომლებიც შეადგენენ რუსეთის სახელმწიფოს გულს, — მხოლოდ იმის გამო, რომ აუხიეს იმ გზას, რომელიც ამისათვის იყო ნაჩვენები ხელმწიფე ნიკოლოზ პავლეს ძისაგან; და რომ შემდეგ მეფობათა დროსაც მთავრობას განეგრძო სელა სამღვდლოების ნიეთიერად გაუმჯობესების საქმეში ამ გზით, მაშინ დღეს ყველა ეპარქიების სამღვდლოება ისარგებლებდა იმ მცირე შემწევობით, რომელიც დანიშნულ იქმნა სამრევლო სამღვდლოებისათვის 1843 წელში ყველა შემდეგ მთავრობათა, აგრეთვე ყველა კომიტეტებმა და მართლ-მადღებელ-სამღვდლოების საქმეთა არსებულმა საკრებულომ ვერ შეიძღეს გამონახვა ვერაერთიმე სხვა საშუალებების სამღვდლოებს ნიეთიერი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად. ცხადია, რომ შემდეგშიც არ შეიძლება გამონახოს სხვა უფრო ნამდვილი საშუალებანი ამ საქმისათვის, იმ წესის აღდგენისა, როგორც წესიც დადგინდ იქმნა იმპერატორ ნიკოლოზ პავლეს ძისაგან და რომელიც მოქმედებდა 1842 წლიდან 1860 წლამდე, ე. ი. ნელ-ნელა გადადებულ იქმნეს ხაზინიდან უწყადესი სინოდის განკარგულებაში 100,000 მანეთი მიწაც ყოველ წლობით იქნობამდე, სანამ რუსეთის ყველა ეპარქიებში არ ექნება დანიშნული ჯამაგირი სამღვდლოებს. ამ მიზნის მიხვევა მოსპობდა იმ საქმეებში უსწორ-მასწავრობასაც, რომლის გამო დღეს იმპერიის სამღვდლოების უმეტესი ნაწილი არ სარგებლობს ერთი იმ უმთავრესი უფლებით, რომელიც მინიჭებული ჰქვს ყველას, მთავრობის თვით მცირე მოსამახუროვებელ კი. იმ მოსახრების წინააღმდეგ, ვითომ შემდეგშიც არ შეიძლება სხვა უფრო საიმედო საშუალებათა გამონახვა სამღვდლოების ნიეთიერი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, გარდა იმ წესის აღდგენისა, როგორც დადგინდ იქმნა იმპერატორ ნიკოლოზ პავლეს ძისაგან და რომელიც მოქმედებდა 1842 წლიდან 1860 წლამდე, ე. ი. რომ ყოველ წლობით ხაზინიდან

ნელ-ნელა ინიშნვრადეს უწყ. სინოდის განკარგულებაში 100,000 მანეთი მიწაც იქნობამდე, სანამ ყველა ეპარქიებში დანიშნვრადეს სამღვდლოებს შემწევობა, მისმა იმპერატორებითი უდიდებულესობამ კეთილ ინება თავისა საკუთარის ხელით დაწერა: ფრად სასწრველია აღდგენად იქმნეს ეს წესი.

ამის შემდეგ ყოველად უმოწყალებმა ხელმწიფე იმპერატორმა, რომელიც მუდამ მამობრივად ზრუნავს თავის კეთილ-მორწმუნე ქვეშევრდომთა ღმკეთილობისათვის, პირის პირ განუცხადა ფინანსთა მინისტრს თავისა უმაღლესი ნება, რათა გამოანახულ იქმნეს საშუალებანი, რომ ნელ-ნელა უზრუნველ იქმნეს სამრევლო სამღვდლოება ამ მდგომარეული დამ მოყოლებული: ამ უმაღლესი ბრძანების აღსასრულებლად უწყ. სინოდის ობერ-პროკურორმა დეკემბერში ამა წლისა შეიტანა წარდგენილობა სახელმწიფო რჩევაში, რომ 1893 წლისათვის დანიშნულ იქმნეს ხაზინიდან სამღვდლოების შესანახავად 250,000 მ. და შემდეგშიც ნელ-ნელა ინიშნვრადეს დამატებითი თანხა იქნობამდე, სანამ მივიღო იმპერიის სამღვდლოების დანიშნვრადეს შემწევობა. სახელმწიფო რჩევისაგან მოხდენილს დადგენილობაზე, რათა უწყ. სინოდის საფინანსო ხარჯთა-აღირცხვაში ამ მიმდინარე წლისა მტკანილ იქმნეს აღნიშნული თანხა, 28 დეკემბერს წარსული წლისა გამოვიდა შემდეგი უმაღლესი ნება-რთევა.

უწყმდესმა სინოდმა მიიღო რა დიდის ნუგეშით ამავეი მისი იმპერატორებითი უდიდებულესობის ასეთ ყოველად მოწყალე ყურადღების მართლ-მადიდებელი სამღვდლოების საჭიროების შესახებ, უწყინარეს ყოველისა დადგინა შესწიროს უფალსა ღმერთსა სამადლობელი ლოცვა კეთილმორწმუნე ხელმწიფისა და სრულიად მისი უაგვსტოცისი სახლობის მშვიდობისა და მრავალ-ჟამიერობისათვის, როგორი ვერებაც შესრულებულ იქმნა დღესასწაულებრივი მსახურებით ისიკივის საკრებულო ტაძარში იანერის 24 დღესა. ამასთან ერთად მიანდო ობერ-პროკურორის მიართვის მის იმპერატორებითი უდიდებულესობას შემდეგი წერილობითი მაღლობის გრძობათა გამოხატავი აღჩრესი უწყმდესი სინოდისაგან ამ შემთხვევისა გამო:

სუბეთილმსახურესო ხელმწიფე!

თქვენი მეფობის პირველი ღმკედლებანვე შენ, როგორც უმაღლესს მფარველს მართლ-მადიდებელი

ეკლესიისას, თქვენ კეთილმასხურ წინაპართა მსგავსად, ყოველთვის ყურადღებითა და მხურვალე მონაწილეობით შედიოდით ეკლესიის მოსამსახურეთა მდგომარეობაში, განსაკუთრებით საჩრევლო სამღვდლოების მდგომარეობაში, და საჭირო შემწეობას მიახდენდით იქით, სადაც სიღარიბე და საჭიროება უფრო თვალსაჩინოდ იხედებოდა და ცხადად სჩანდა. დღეს, არა მიხვდებოდა კერძო შემწეობათა, შენ მიხედვით შენი ჰაპის ნეტარსწინებულის იმპერატორის ნიკოლოზ პავლეს ძის ბრძოლის და კეთილის მყოფელს აზრს, რათა მთელს საჩრევლო სამღვდლოებს დაენიშნოს მულდ-მეი შემწეობა სახელმწიფოდამ და ყოველად უმოწყალებად ბრძანებ: აღდგენილ იქმნეს ამ აზრის განხორციელება.

ასეთი ხელმწიფური მოწყალების ამბავი გამოუთქმელად განაზრებს ღირბ მღვდელ-მოსამსახურეთ. იგინი მხურვალედ შეგვედრებიან ღმერთს თქვენი ღმერთის წინაშე. თქვენი ქველის-მოქმედება დაუფიწყარად დარჩება მთელს ჩამომავლობაში. შემწეობა, რომელიც დღეს ენიშნება სამღვდლოებს, თქვენის, ხელმწიფე, მოწყალებით, იქონიებს კეთილს შედეგს; ეს შემწეობა გააძნეებს სამღვდლოების მწყემსებრი მსახურებას, გააძვირებს, აღამაღლებს და გაძლიერებს ამ მოღვაწეობას თქვენითვის ასე დიდად სასურველს ხალხის განათლებას თანახმად მართლ-მადიდებელს სარწმუნოებისა და თქვენი ერთგულებისა საკეთილდღეოდ ეკლესიისა და სახელმწიფოებისა.

სინოდი, რომელსაც აწუხება საჩრევლო სამღვდლოების მოწარება და აზრებს მისი მზარეულება, შენს ხელმწიფურს მოწყალებაში სამღვდლოებისადმი ხელდას თვისთვისაც დიდს ნუფებს და, აღზნებული ღმობიერი გრძნობით, საღმრთო მოვლევობად რაცნს მოგიწინებს თქვენ ფერხა წინაშე თავისი უკუღმითადესი მაღლობა. შენი მოწყალებისათვის იგი ღოკოცით მოიწოდებს ღმრის მოწყალებას და ღმრის კურთხევის შენზე, დიდო ხელმწიფე, შენს უფუტატრეს ოჯახობაზე, შენს სახელწიფოზე, ყოველივე შენს კეთილს სამეფო საქმეზე და დაწყებულებაზე, და ღრბა უქვემდებარებოების სიყვარულით ევედრება, რათა დაგიფაროს შენ უფაღბა მრავალსა წელსა.

მათმა იმპერატორებით უდიდებულესობამ, რომელმანც უმოწყალებად მიიღო უწმ. სინოდის ასეთი აღრესი, წარსული თებერვლის 28 დღესა კეთილდება დაწერა მასზე შემდეგი შესანიშნავი სიტყვების,

რომელნიც საუღმაოდ დაუფიწყარად დარჩება სამღვდლოების კონებასა და გულში: „გუფითადად ვმადლობ უწმ. სინოდს გამოთქმული გრძნობისათვის. სრული მზარეული ვიქნები, როცა მგვიძლებ უზრუნველ-ყუო მთელი სამრევლო სამღვდლოება“.

განჩინება უწმიდესი სინოდისა

4 მარტიდამ 1893 წლისა № 519, შესრულდებნათვის სახელდაველო უფლისა ღკრასადმი პარკლისისა მუქარ-მოწყალებისა მართლ-მადიდებელი სამღვდლოებისადმი.

უქაზისამებრ მისა იმპერატორებათი უდაღებულქსობასა, უწმ. უმართებულესმა სინოდმა მოიხმინა: წინადადება უ. რბერ პოკურორის ამანაგისა, რომლითაც განუცხადა უწმ. სინოდს, რომ ხელმწიფე იმპერატორმა უმოწყალებად მიიღო უქვემდებარებო აღრესი სინოდისა, რომელშიაც გამოხატული იყო მადლობითი გრძნობანი ყოველად უმოწყალებად ბრძებისათვის ხაზინადამ ფულებისა სამღვდლოების შესანახავად და წარსული თებერვლის 26 დღესა უმადლებად ინება დაწერა: გუფითადად ვმადლობ სინოდს გამოთქმული გრძნობისათვის. სრულად მოხარულა ვიქნები, როცა შევძლებ უზრუნველ ყუო მთელი სამრევლო სამღვდლოება. ბრძანებს: დიდს მადლობით უფლისა ღმრისადმი მოვისმინეთ რა შესანიშნავი სიტყვები უკეთილმასხურესი ხელმწიფე იმპერატორისა, უწმიდესი სინოდი ადვენს: ეს ხელმწიფის მოწყალება გამოვესხადოს სინოდის წვერთ და სხვა ენარკების მღვდელ-მთავრებს ცირკულარულად, «სეკლესიო უწყებაში» დაბეჭდვით, რათა მოიწიონ მათ მართლ-მადიდებელი სამღვდლოება და ამ დიდად შესანიშნავ შემთხვევისათვის შესარულონ სამადლობელი უფლისა ღმრისადმი პარკლისი მუხლ-მოღრეკით და წარმოთქმულ იქმნეს მრავალ-ყამიერობა ხელმწიფე იმპერატორისა და მთელი სამეფო სამღვდლოებისათვის.



მწყამსი



მე ვარ მწყამსი კეთილი: მწყამსიან კეთილმან სული თვისი დაჰსდღეს ცხოვართათვის: (იოან. 10—11).

ვაოვე ცხოვარი ჩემი წარწყმედული. ესრეთ იუს სინარული ცათა შინა, ერთსათვის ცოდვილისა. (ლუკ. 15—4).

მოველით ჩემდა ყოველინი მასურალინი და ტვირთ-მამიენი და მე განგვისენო თქვენ. (მათ. 11—28).

ნიადაგი მუყაითობა არის დამაკვირვებელი
ყოველი დაწეული საქმისა.

1885 წელს ქ. თბილისში განიზარახეს ქმო-
ბის დაარსება ყოველად წმიდა დვთის-მშობლის
სახელზეად ქმოების დანიშნულება იმაში მდგო-
მარობდა, რომ საქართველოს საეკლესიოსაში
გავრცელებიან მართლ-მადიდებელი ქრისტიან-
ობრივი განათლება. ამ მეტად მშვენიერი და
სასარგებლო მიზნის მისაღწევად ქმობას სახეში
ჰქონდა დვთის-მსახურების გარეშე საუბრების ღ
სარწმუნოებრივ-ზნეობრივი საზოგადო სამკითხ-
ველობების გამართვა, სადმართო წიგნების გავრცე-
ლება, სარწმუნოებრივ-ზნეობითი შინაარსის წიგ-
ნების და სადმართო სურათების გამოცემა ღ გავრ-
ცელება საქართველოს მართლ-მადიდებელ მკვი-
დრთა შორის და საეკლესიოსა-სამრევლო წიგნთ-
საცავების და წიგნის მღაზიების გამართვა.

როგორც მკითხველი ხედავს, ეს აზრი
ფრთხილ მშვენიერი იყო და სწორედ მოსწრე-
ბულ დროსაც მოხდა. დვთის მადლით, ბევრი
კეთილი შირნი აღმოჩნდნენ, რომელნიც სია-
მოგებით ჩაეწერნენ ამ ქმოების წყობადა. ქმო-
ბამ დაიწყო მოქმედება 1 იანვრიდან 1886 წლი-
სა. ხუთი თვის განმავლობაში ჩვენ ამ ქმოების
მონადობილებით გამოვეცი 15,000 წიგნაგი
სარწმუნოებრივ-ზნეობრივი შინაარსისა. ამ წიგ-
ნაგებს ჩვენვე ვაგზავნიდით საქართველოს საეკ-
ლესიოსის ყველა სამრევლოებში. თითოეული
წიგნაგის ფასი იყო 2 კ. მაგრამ ამ ქმოების თავს-
მეტი პალობრეტონი ღი ირეკვირ იხდობილქ ყნთო

თბილისი



მუდამარის გარდაცვალების შემდეგ შეჩერდა ამ წიგნაკების ბეჭედა. ერთი სიტყვით ძიობა პირველ ხანებში ძლიერ მუყაითად მოქმედებდა და სიყვარულობით ეკიდებოდა თავისგან ნატვრით საქმეს, მაგრამ, სამწუხაროდ, ბოლოს ეს მხურვალე სურვილი ძიობისა რაღაცა გავრილდა და დღეს სწინებული ძიობის მოქმედებაზე თითქმის სრულით აღარაფერი ისმის. რომ ძიობას ისეთივე მუყაითობით და სიყვარულით ეწარმოებია საქმე, როგორც პირველ ხანებში თავისი არსებობისა, ამ 7—8 წლის განმავლობაში ბევრი რამ სასარგებლო საქმის გაკეთება შეეძლო და საკმაო დონისძიობასაც მოიპოვებდა თავის არსებობისათვის. მაგრამ ჩვენი უბედურებაც ის არის, რომ ჩვენგან განზრახულს საქმეს დიდხანს ვერ მივუვებით ბუჯითობით. დიდის ხალისით ვიწყებთ რაიმე საქმეს და ცოტა ხნის შემდეგ ჩვენი ხალისი და მონდობიანება თან-და-თან გრილდება და ბოლოს ჩვენგანვე ნატვრითაც საქმეს თავს ვანებებთ. სწორედ ეს არის მიზეზი, რომ ჩვენში არც ერთი საქმე სისრულიში არ მოსულა, სასურველად არ დამთავრებულა.

საქართველოს ახალმა ექსპანსიამ, ჩვენდა სასისრულოდ, პირველადვე სწორედ ჩვენი სამფუძვლოების მოდერნიზაციის ამ ნაკლს მიაქცია თავისი მამობრივი უურადლება და, როგორც ამბობენ, მათი მეუფება ცნობებს ჰერბეს ადინშენელი ძიობის მოდერნიზაციის შესახებ. მათ მეუფებას სურს შეიტყოს, თუ რა მოიქმნება სწინებულმა ძიობამ საეკლესიო-სამრევლო წიგნ-საქვების და სარწმუნოებრივ-ზნობრივი შინაარსის წიგნების გავრცელების შესახებ ხალხში. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ამ საგნის შესახებ შეკრებილი ცნობანი დაარწმუნებენ მათ მეუფებას, რომ ძიობის საქმე სანატრელს მდგომარეობაში არ არის; ჩვენ იმა-საც ვფიქრობთ, რომ ზოგიერთნი ჩვენი სულიერნი მწყემსნი, თავის გასამართლებლად, ჩვეულებრივ, იმასაც იტყვიან, რომ მათმა სამწყსომ არ იცის წერა-კითხვა, არა აქვს ხალხს სურვილი და მისწრაფება წიგნების კითხვისა და კიდევ რომ იყოს ასეთი სურვილი ხალხში, ვითომც საკითხავი წიგნები არ იმთავობდეს ჩვენ-

ში. *) მაგრამ ყოველივე ეს იქნება სიცრუე და პირმოთხრობა:—მკითხველებიც ბევრია და საკითხავი წიგნებიც გვემოკვება, მხოლოდ საქმის მოთავე კაცები არა გვევანან, რომელთაც მხურვალედ მოჰკიდონ საქმეს ხელი და ჭეშმარიტად ემსახურნენ საზოგადოების სასულიერო ინტერესებს.

ჩვენში, კარგა ხანია, დაარსდნენ წიგნების გამომცემელი ამხანაგობანი, რომელნიც თავიანთ გამომცემულ წიგნებს ათასობით ავრცელებენ ხალხში. რას ამტკიცებს ეს მოვლენა? იმას, რომ ჩვენში ბევრმა იცის წერა-კითხვა და სურვილიც აქვსთ კითხვისა. ჩვენში სარწმუნოებრივ-შინაარსის წიგნებიც ბლომად მოიპოვება. ჩვენ თვითონ 15000 წიგნაკამდე ვბეჭდავთ ყოველ წლიობით,—და სადაც კი ხელი მიგვიწვდება, ყველგან ბევრი ვრცელდება. ჩვენი წიგნაკები, რომლებშიც ადწერილი იყო ჩვენი წმიდანები, ჩვენ რამოდენიმე ათასი გავგზავნეთ შვეიცარიურად, რომ რუსებისათვისაც გავრცელნო ჩვენი ეკლესიის წმიდანები, რადგან მათში ძლიერ მკვინდნაწილს აქვს რიგიანი შენედეულება ჩვენს ეკლესიაზე. ზოგიერთი ჩვენი წიგნაკები 300—400 ცალიობით გავგიყვანია ხოლმე ტაძრების დღესასწაულებზე და ან ვინ იქნება ისეთი, რომ ორი-სამი გაპიკი დაიშურას წიგნაკში.

სამწუხაროდ უნდა გამომტყუდეთ, რომ თბილისში ჩვენს წიგნაკებს სარწმუნოებრივ-ზნობრი-

*) ჩვენში, სამწუხაროდ, ბევრნი არიან იმისთანები, რომელთაც თავის ნიჭით და მოქმედებით რომ ვერ დაუმსახურებიათ თავიანთი მოაზრობათა უურადლება, სწავნიარი ორბიერი და სპირიტუალური მოღვაწეობით ცდილობენ დაიმსახურონ უურადლება. ამისთანა პირები ყოველ ამისთანა შეიმთხვევაში ურატყვიან განგებ ზოგიერთებს, რომ ჩვენს ხალხს ვითომც ქართული წიგნების კითხვის სურვილი არა აქვს და საქმირად ხადიან რუსული წიგნაკების გამოწერას.... ერთი სიტყვით ყველაფერ ქართულზე უარს ამბობენ და პირმოთხრობით ურჩვენ რუსულენაზე გამომცემელი წიგნაკების სხვა-და-სხვაგვარ მშევალებლათა წინააღმდეგ გამოსწერას და ჩვენს ხალხში მათ გავრცელებას, ვითომც ქარგელეთში მართლა იყვნენ გაუცქელებულნი მშევალებლები... ჩვენ იმას არ ვამბობთ, რომ ამისთანა ადგილას, ჩვენ იმას ვამბობთ, რომ ეს წიგნები ქართველებსათვის უსარგებლოა, რადგან საქართველოს ხალხში არასოდეს მშევალებლები არ ყოფილან და არც დღეს არიან. რუსული გაწეობი ბევრს სწერენ სხვა-და-სხვა სტატუსტებზე ვაჟაისაში და მართლაც ბევრნი არიან, მაგრამ ისინი რუსეთიდან არიან გადმოსახლებულნი და არა ადგილობრივ მკვიდრთაგანები.



ვი შინაარსისას ვავრცელებთ ერთი ურჩის დახმარებით, რომელიცაც აქვს წიგნის მაღაზია ამ ქალაქში. განა სასირცხლა და სათავილო არ არის ჩვენთვის, რომ ამისთანა წიგნებს ურჩის შემწეობით ვავრცელებდით ხალხში! მაგრამ რას იზამ, როცა შინაინი, შენი თანამოძმე ამ კეთილს საქმეში სრულებით არ გენმარება! აბა ჩამოიარეთ ჩვენი სატახტო ქალაქ თბილისის უველა მართლ-მადიდებელი ეკლესიები, თუ თქვენ რომელიმე ტაძარში ნახათ რაიმე წიგნაჲი სარწმუნოებრივ-ზნეობრივი შინაარსისა ქართულენა ზე! ზოგიერთ ადგილას დიდის თავმომწონებით დაუბარებიათ რუსული წიგნაკები «ბაბტისტებისა» და «მოლაგნებისა» წინააღმდეგ და ფულით რომ არავინ ყიდულობს, მუქთად აძლევან ხელში მლოცველებს. განა ეს არის ჭეშმარიტი ზრუნვა ჩვენი სამწყსოის სარწმუნოებრივ-ზნეობრივი განათლების და განვითარების შესახებ? არა და არა. დროა, რომ ჩვენი მოვალიუმის მტკიცედ აღსრულებას უერთადდება მივცეყოთ და სამწყსოათა ჯერთავანი სულიერი სზრდო მივაწოდოთ.

დამ. დ. დამაშვიძე

მკერე ჰელაგოკიური შენიშვნა.

ბევრათ უმჯობესია, სვა წყაროს წყალი სათავეზე, ვინემ მის წარსაღინელებ; უფრო სასარგებლოა, იკითხო კი წიგნი თვითონ დედანში, ვინემ მზავალი კარგიც რამ დაწერილი იმ წიგნის შესახებ და მის გამოისათ. ამ ჭეშმარიტებისთვის ყური მოუკრავს ბ. ლალიაგორელს და ხელმოლებ უარყოფს და მინებლადაც კი სთელის ისეთ სასარგებლო წიგნს, როგორიც არის ახლარლუ გამოცემული «ჯეილის» რელაქციისაგან «სურათებიანი ვეფხისტყოსანი», ამაბად გაღმობემული გ. იოსელიანისაგან (ს. «თეირა» № 44). დაუჯერებელია, ისეთმა ვატილომა ჰედავოგამ, როგორიც არის ბ. იოსელიანი; ასეთი ანტიპედაგოგიური საქმე ჩაიღინოს, და თუ გარჯილა, უთუთათ საფუძველი ექმნებოდა.

ნუ თუ ბ. ლალიაგორელს ჰგონია, ეითომ მშვენიერის რიშიმე, ხელოვნებითი ნაწარმოების და მისი ძალის შესანგნებათ არაეითორი ჯლიქვის წაკერა, არაეითორი ხელის შეწყობა საქერო არ არაა; ნუ თუ იგი ფიქრობს, რომ ყმაწვილები და ხალხი თავისთავათ შეიგნებენ შენიერების გამოამელაპრებს და გატაცებულ იქმნებთან მითე? რომელ ხელოვანს მოუტია ისეთი ნაწარმოები, რომ ერთსა და მსევე დროს საყოველთაოთ მისაწლომიც იყოს და დიდებულიცა? რატომ არ არის კარგი წერილის ლექსების და საერთოთ არართულის ხელოვნებითი ნაწარმოების ლექვა და ჯიგგვა, როგორც ეს არი მიღებულ ზოგიერთ ქრისტიანტიემში და როგორც უნდა გადიქმნას ლიტერატურული განათლების წეს-წყობილება, ამაზე დიდი, გამბული მსჯელობაა საქერო. და აქ ამის განხილვას ვერ შეუდგებით. აქ ვიტყვით მხოლოდ ამას, რომ ყოველივე ხელოვნებითი ნაწარმოები უნდა შესწავლოს კაცმა და შესწავლა ყმაწვილს იმ გზით, რა გზითაც იგი, ნაწარმოები, შექმნილა ავტორის მიერ. ხელოვანს თავდაპირველ გაუელეებს თავში იღვია რომელისაზე სამიზნოს გამოისობით. შემდეგ ამ იღვის გამოსახატავთ ერთბაშად აღუღდინდება გონებაში ნიოჯეტი მომავლის ნაწარმოების. შეამუშავებს რა ამას ფიქროს, შემდეგ შეუდგება წერილების, ლეტალების დახატვას და ჩონჩხის ხორკთ შესხმას; შემდეგ შეიძლება ნელნელა გარეგნობის შესწორამომსწორებას, განატიფებას მოანდომოს კიდეც რამოდენიმე დრო და გამოღის მთლიანი ნაწარმოები, თუ ნაწარმოები მარტივი რამ არის, როგორც მაგ. მოკლე ლექსი, მაშინ სამივე ის ჰროცხი თითქმის ერთბაშად სრულდება. აი ამ უკანასკნელ გეარის ნაწარმოებს არ უნდა ბევრი აღლევა და ლექვა, რომ არ გაუგერილოს წამკითხველს მისგან მოღებული შთაბეჭდილება. ისეთ რთულ ნაწარმოებს, როგორიც არის «ვეფხისტყაოსანი», უსწავლელი კაცი და «მოზრდილი ყმა» პირდაპირ ვერ შესწავლის. მისთვის საქეროა ჯერ შეტულობა იკოდეს პოემისა და მერე თვით პემა წაკითხოს და შეიგნოს. ბ. იოსელიანს გაღმოულია ეს ვრცელი სუჯეტი «ვეფხისტყაოსნის» და კაცი უქნია. აი რათა ხატოვნება (воображение) ორნაირია: ზოგს კაცს ემარჯება დაბოკოს საგნების მხოლოდ ზოგადი მონაქთულობა, სხვებს კი წელილების გარჩევის უნარი უფრო აქვს. პირველნი ამიტომ შენიშნენ ხოლომე

მსგავსებას ფორმებისას, რომელთაც, რაკი მკაცრი ნაქტები არ აქვთ, შეზავებული, გაერთიანებული არიან არა ცხად ხატებად—მეტაფორად. ეს არის ხატოვნება ყრმათა და ჰაბუტ ხალხთა, რომელთაც ენაც კი ვაგებულია მეტაფორებისგან. მეორე გვარი ხატოვნება, პირიქით, რაკი ამჩნევს უფრო ფორმების წელიღებს, სწრაფათ ითვისებს მათ შორის არსებულს განსხვავებას. მეტად ვაშლილი განზოგადების ნიჭი ყრმათა სწორეთ იმისგან წარმოადგება, რომ ისინი მსგავსებას უფრო ითვისებენ, ვინემ სხვაობას სავანთა. განსხვავების მომღვობა ერთობ მნებლობითი რამეა, ხატოვნების შრომასა და ძალგანწეობაზე დამოკიდებული, რაისთვისაც გონებით განვითარებულობაა საჭირო. ემაწეული უნდა ხედვდეს მას, რასაც ელაპარაკებინან, როცა კი არ ხედავს, არც ვაგებენ. იგი ცხადთ ვერ არჩევს ვერც დროს, ვერც ადგილს, ვერც მომქმედ პირებს. ამ შემთხვევაში, მბობა «ვეფხისტყაოსნის» შინაარსისა არის გათვალსაზიროება განყენებულისა; დანახება უჭილავია.

სანამ რამეს ეტყოდ ინტელექტს მეტადრე ემაწეილისას, და განუვითარებელ კაცისას, ჯერ უნდა ელაპარაკო მის გულს, გრძობებს. ხატოვნებაში რომ დანახე რაიმე შეძლოს, საჭიროა ყოველსავე მისდანი მისარბმებს, წინადაცხულის უნდა ჰქონდეს ფორმა, ფერი. გულიც კი უნდა ხედიდეს, რომ გრძობდეს. აი, ეს დანახება «შესახებ ვეფხისტყაოსნისა» იქნება მის შინაარსის წინასწარ მბობა. მგერამ ისე კი უნდა იყოს ნაამბობი, რომ ფაქტები ამოარჩიო, წერილობენი ვადაყარო, ვაკაქაშაშო მხოლოდ ისინი, რომელთ შიაც უფრო რხატება სიცოცხლე და ზრდა პოემის იღისა და ამის ვარემოებისა. ამით შემსწავლელს მიეცემა არიანდეს ძაფი გზის ვასავნებათ ამ მითვის ლაბირინტში; გონებებს კალო ვაუსუფთავდება და სანუყველად ვაუხდება მისი შინაგანი შეენება. წინდაწინ უთქმელობა შინაარსისა და ისე კითხვა იქნება უგულვებლობა მთელის პოემის სილიადისა, დაბურულ ტყეში ხეტიალი, უყბილანით ოკვანენე მოგზაურობა.

ვთქოთ, ყველა ეს შენიშვნები საეჭვოა; არის კიდევ სხვა გვარი ვარემოებაც, რომელიც საჭიროდ ხდის ამ ვგარ გამოცემებს ჩვენში. ყოველ წელს, როცა მივადგებით (ხედა კლასში, რასაკვირველია) «ბუნების კარში» შეტანილთ სტატიას შოთა რუსთაველზე და «ვეფხისტყაოსნის» ნაწყვეტებს,

მოსწავლეები დაჭრებით იხვეწებიან: «მოგიყევი, ბატონო, ვეფხისტყაოსნის ამავე, მოკლეთ მაინც გვითხაროო», უდიერობა იქნება ამ ხვეწნას მასწავლებელმა ყური არ ათხოვოს. რა თქმა უნდა, ვათეებისას მასწავლებელმა უნდა დასძინოს, რომ ეს ნაამბობი «ვეფხისტყაოსანი» არის მხოლოდ ანოლი ღენდისა, არის კანეა, რახედაც მოქარგულია საოცარის ვერადახეობით დიდებული სურათი პოემისა; რომ ლახათი, დიადობა და სინატყვე მხოლოდ ტექსტშია, მის «ხელით ხელ საგოგმანებელ» ლექსებში. რა ღიდის ხელოვნებით არის მათში ვამოსატული იდეა პოემისა (ვაპარჯება სიყვარულის ყოველგვარ დაბრკოლებასზე), ამას დანახებათ თითონ ტექსტის კითხვა და ვადაკითხვა. საჭიროა მხოლოდ ორი-სამი შესანიშნავი ადგილები ვანმარტებით წაკითხო მოსწავლეებს მასწავლებელმა (პკოდნე პირმა), თუნდ ის ნაწყვეტები, «ბუნების კარში» რომაა შეტანილი და, მაშასადამე, ნება დართული; დასწავლო კოლოზე ვარმონიული კითხვა შაირსოყყისა და მეტრეთით იტიან მოსწავლეებმა. ჩვენს ვარემოებაში ამის მეტრ დრო არ დარჩება მასწავლებელს ამისთივი.

როცა ამ ვვარათ საქმის დაჭერა უნაყოფოთ არ იადის, მას ამტკიცებს ის ფაქტი, რომ ბევრს მოსწავლეთაგანს შეუძენია იაფფასიანი, ოზურგეთს ვამოცემული «ვეფხისტყაოსანი», ხედ ეს «ვეჯგულის» რედაქციის ვამოცემაც მიუტყმადეს და მით დალუქუნება თავისი პაწა ბიბლიოთეკა. რა დასწურნია ეს ვამოცემა, როცა ამითი არათუ მოსწავლეებს, მასწავლებელთაც კი უადილდება «ვეფხისტყაოსნის» ვაცნობება. ვანა ყველა მასწავლებელთ შეუძლიათ ისე ვალავებით მოყრლა ამ პოემის შინაარსისა, როგორც ეს აქეს ბ. იოსელიანს? ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, მალე მოვრე ვამოცემა იქნება საჭირო და ეს იქნება უტოლობელი დამრღვევი ბ. ლალი-გორელის მიერ ვამოთქმული მწუნარობისა. მას რომ სამოწაო ადგილები ამოუწერია «ვეფხისტყაოსნითგან», ისინი, მართლდა, ყველასთვის ვასავებია, ვგერამ ათის იმდენი ნაწყვეტების ამოღება შეიძლება და დამტკიცება, რომ ისინი ყველასთვის ვასავები არ არიან. თუნდაც რომ არა, შინაარსის მბობა წინდაწინ მაინც და მაინც საჭიროა.

ამიტომ ჩვენ ეურჩეთ ბ. იოსელიანს მეორე ვამოცემისთვის უფრო შეიმუშაოს, უფრო პოეტური ხასიათი მისცეს შინაარსს, ნახატები ვამარავლოს და



ისე გამოაცემინოს. ენის კანონებიც ბევრგანაა და-
ლეული, როგორც ეს საერთო ყველა ჩვენებურ
პროზით მწერლებს აქვსთ დღეს.

არა თუ „ეფეზისტყუანანი“, არამედ სხვა საყოფ-
ლიერო უკუდავი ნაწარმოებებიც რომ გადმოითქვას,
როგორც მაგალითად, ტროადინი, ოდისეიანი და
სს. დიდ სარგებლობას მოიტანს. როცა „მოზდილ
ყმანი“ მომწიფდებთან, დედანს თვითონ წაიკითხვენ
და დაწერილებით შეიგნებენ კიდევცა.

ქართული ენის მასწავლებელი.

წმირილში რედაქციის მიმართ.

მ. რ. უმორჩილესად ვთხოვთ ამ ჩემ მცირე შე-
ნიშვნას ადგილი დაუთმოთ თქვენს პატივცემულ გა-
ზეთ იმწყესში».

ერთი მეგრელის ოჯახში მე ეზოვე ერთი შესა-
ნიშნავი ძველი ხელნაწერი წიგნი სახელად „სამოთხის
ყვავილი“. წიგნს აქვს ცოტად დაძველებული მებრამ
მშვენიერი ელა, შეიცავს 399 გვერდს, სიგრძით სა-
წერი ქალაქის მეოთხედზე ცოტათ ნაკლებია; ეს
წიგნი ისე წერილი ხელით არის ნაწერი, რომ მკით-
ხველს ნაწერის წაკითხვა გაუძნელდება, სანამ არ შე-
ტყვევა. წიგნი დაყოფილია ათ თავად, და თითოეულს
თავში არის დართული ათ-ათი მოთხრობა, მოთხრო-
ბაში პირველად არის დარიგება, მერე ისტორიული
საუბარი (უმეტესად მონაზვნებზე და ბოლოს შესა-
ფერი დასკვნა. წიგნის თავში ერთს გვერდზე დახა-
ტულია ხელით მშვენიერი ყვავილი, და ბოლოს აქვს
ორი წარწერა, რომელიც მე აქ უტყვევლად მომ-
კაეს.

(პირველი წარწერა) „ბეჭედი“

«ღვთივ სულიერსა ამას წერილსა ეწოდების
(სამოთხის ყვავილი), მით რომელ წიგნსა მისგან მა-
მათსა. რომელ არს სამოთხე. რჩეით აღმოწერილ
არს და დატკობილ საღმრთოთა სიტყვებითა. და
განათლებულ სარგებელად სულთა ღვთის მოყვარე-
თა. ვითარ იგი კაცი ბრძენი შერაჯულნ მტილს წალ-
კატსა. და მზარჩენ ყვავილთა შეწიერთა და შეკ-

რანე ერთად ყთილ-სუნენლთა საყრდენად მოსურ-
ნეთა: და ვითარცა ნერგი შეწიერი ვარჯიანი სა-
მოთხისა შორის. მზის შარავლედის მიღენითა გამო-
იღებენ ჰაეროვანსა ყვავილსა ფურცელსა და ნაყოფ-
სა: (ეს ციფრები ასე აწერია) ვერეთვე სიმართლისა
მზისა ბრწყინვალეობასა: გულსა შინა მოფენითა. ამის
წიგნისა სურვილით მკითხველნი გონებით გამოიღე-
ბენ ყვავილთა სათნოებისათა. და რომელნი სხვასაცა
ახარებენ სიტყვით წარმოაჩენენ ფურცელსა მადლთა
შეძინებისათა. ხოლო საქმით მასრულეებლნი შეს-
წირენ ღმერთსა ნაყოფსა სულისასა ცხოვრებად სა-
უყუნოდ:

რომელსა ჰქონან თვისასა შორის თავნი მსგავ-
სად ათთა მცენებთა მოსენურთა. პირი განათლებუ-
ლისა: და თვითოეულსა თავსა შორის ათ თხრობაჲ.
მებრ ათთა ნაყოფთა სულისეთა პაელებთა სამცმდე
აღწეულისა: და ენათგან ათგზის ათი შეკრებების
ასად. მათ მიეწკაეებისსა....

(მეორე წარწერა).

«პატოხანი წიგნი ესე აღიწერა მრავალ მთის
ულაბნოსა გარეჯისასა და გლახაკი მწერალი ამისი
შენდობასა ვითხოვ რომელ დედანი ფრიად ძველი
იყო და შრომითა მრავლითა გარმოიწერა. გარნა
უმეტესისა გულს მოადგინებთ შემოწმებულნი: ორ
გზის და განმართლებულ არს და ემგველი სიმართლის
ქმონებელი და აწ რომელთა გენებოთ გადაწერა ამისი
სიფრთხილით გადასწერეთ და სარწმუნო იყვენით და
მადლი ღვთისა შემწე გეყოსთ საცხოვნებლად სუ-
ლისასა: — წელსა **ქიქ** სეკემბერს **ჴ**ნ:

ყველა მოთხოვანი, თითქმის, ერთგვარად
არის დაწყობილი. მომაყეს მინუშად ერთი ამ მოთ-
ხოვანთაგანი:

«თხოვა სულიერი ძე სამართლისათვის ჰემ-
მართისა:

«ღვთივ სულიერსა შეიღონო ეკლესიისანო!
უფალი ჩვენი იესო ქრისტე ბრძანებს. ნუ სჯით თვალთ-
ლებით არამედ სამართალი სასჯელი სჯეთ: საყვა-



რენო სამართალი ჭეშმარიტი ჰმენის ჩენ-
და ქრისტიანთა. რათა ამითცა სათნობითა მი-
ვემსებაუნეთ ქრისტესა მიუფესა ჩენსა. რომელი იგი
მართლმსაჯულ არს და არაგის თვალაღებს პირსა კა-
ციასსა და ჩენცა არა რომელიმე სახეთა გარდააქ-
ცვედეთ სამართალსა. არამედ ჭეშმარიტებით ესჯიდეთ
ლეთის მოშიშებით. და მართლ-მსაჯულებით:

რამეთუ წმიდასა მთავარ ეპისკოპოსსა ეპიფანესს,
ჰყვანდა კრებულად ოთხობოცი მონაზონი და შორის
მათსა იყო ეინმე პატრიოსანი და კეთილ განიერი
სახელით საბიანე, რომელიცა ესე დაადგინა სჯალ
საეკლესიოთა საქმეთათვის: დღესა ერთსა მოვიდნენ
ოარნი მომჩივარნი: ერთი მდიდარი იყო: და მეორე
გლახაკი. და სამართალი მას შესწევდა. გარნა საბიანე
გლახაკთ წყალობისათვის ინება გლახაკისა მის
განმართლება და მცირედ სამართალი გარდააკლავს:
ხოლო წმიდა ეპიფანე სდგა ადგილსა ფარულსა და
ისმენდა ბჭობას მათსა. ესე რა იხილა. მაშინ შევიდა
ცხადად და თვით განბჭო საქმე იგი. მდიდარი განა-
მართლა, ვინადგან მართლობდა და გლახაკსა მას
მოწყალემა მისცა საიღუმლოდ და განუტყევა: მეგრე
საბიანეს მშობლა სიყვარულით და რქვა: შეილო ჩემო
სიყვარელო! საღმრთო წერილი იტყვის არა შეიწყა-
ლო გლახაკი სასჯელსა შინა: ესე იგი არს ვითარმედ
დალაკა თუ გლახაკი იყოს უსამართლო რომელთა
და მოწყალემა ბრძანებულ არს ჩვენდა, ნუ მისდრი-
კებინ სამართლისაგან, არამედ სამართალი ჭეშმარიტი
ჰმენის და გლახაკთა მამართ მოწყალემა საიდუმ-
ლოდ: ესრედ განსწყალა ღირსი იგი საბიანე და მი-
ერიდგან მართლად სჯიდა სამართალსა და აღიღებდა
ღმერთსა: —

იხილეთ, პატრიოსანი მსმენენლო, უკეთუ გლა-
ხაკთა წყალობისათვის არა ჯერ არს სამართლისა
გარდაქცევა. გლახაკთა ვიტყვი. რომელნი ქრისტეს
ძმად წოდებულ არიან. რომელთადა წყალობაცა
ფრიადი თანა გვაძს და უკეთუ ეინნე მდიდართა კაც-
თა სათნო ყოფისათვის: ანუ ქრთამისა. გარნა რომელითავე
საქმითა თვალ ღებით. სამართალი გარ-
დააკციოს. არა უწყით თუ ვითარი სასჯელი მიაწიოს
მის ზედ. რაგამს მართლმსაჯული იქნა სჯიდეს ყო-
ველთავე და მიაგებდეს კაცად კაცსა საქმეთა სიღ-
ყვითა მათთა ებრ:

ამისათვის გლოცათ და გვედრებით ქრისტეს
მოყვარენო სამართალსა ჭეშმარიტსა ესჯიდეთ და
უკეთუ ვისიმე მომადლება და სიყვარული გვენებოს.
გინა გლახაკთ წყალობადა ნუ სამართლისა გადაქცე-
ვით მოვიმადლებთ დასასჯელად სულთსა ჩენთა. არა-
მედ სხვათა სახითა აღვასრულოთ პატივისცემა მათი
და სიყვარული კეთილად და ღებთე შენერებად და
სამართალი ჭეშმარიტი დაემტკიცეთ უცლომელად
ვითარცა წერილ არს. უკეთუ იქმოდეთ სიმართლესა
ჭეშმარიტებასაცა ზახაზედით ძენო კაცთაო:

ჰე გვედრებით სიყვარენო ძმანო ეინათგან
სამართალი ჭეშმარიტი ჯერ არს. მაშა (ამაზედაცა)
ამაზედაცა ჭეშმარიტი სამართალი ჰმენის ჩენდა.
რომელ სული ჩენი გლახაკ და უწყალო დაგვი-
ტევიების და ხორცი შეგებით და პატივით შეგვიმიყეს,
რომლისათვის უფალი ბრძანებს. ანუ არა რასათვის
თავით თვისით არა სჯი სამართალსა. ესაჯოთ საყ-
ვარენო თავსა შორის ჩენსა ჭეშმარიტ სამართა-
ლი და ვითარცა სული უფროს არს ხორცი არა ვე-
რთვე უმთავრესიცა ნაწილი სულისა ჰმენის მიცე-
მად. ვინათგან ყოველივე სულიერი საუკუნო არს
და ხორციელი საწყობით: რამეთუ ყოველივე ხორცი
თავა არს და ვითარცა ყვავილი ველისა: სულისა ნა-
წილ არს მოწყალემა ხოლო ხორცთა შემკობა: სუ-
ლისა ცხოვრება არს მარხვა. ხოლო ხორცთა ჰმანა:
სულისა სარგებელ არს მოღვაწემა. ხოლო ხორცთა
განსვენება: სულისა სათნო არს ღოცვა. ხოლო
ხორცთა ძილი: არამედ ვანყუთ საცხოვრებელი ჩე-
ნი ძმანო მიესცეთ ღეთისა ღმერთს. ღოცვა და სათ-
ნობა სულსა: ხოლო კვისრისა კვისარს. ძილი და
ჰმან უკოდველი ხორცთა. და სიპართლით კეთილად
წარვლოთ წუთი ჟამისა ესე ცხოვრება. რათა საუ-
კუნესა ცხოვრებასა მიეწიენეთ და ვითარცა სულ
არს ღმერთი. ეგრეთვე სულთა და ჭეშმარიტებითა
თავყენისკეთ მამასა და მართლმსაჯულსა ძესა და
სულსა ყოველად წმიდასა რომელი სხვეფეს და იღ-
დების უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

ჩემის აზრით საქორაა ყურადღება მიაქციონ
ამ წიგნს ვისგანაც ჯერ არს.

ამბაკო ჯავახია

საინტორმო მასალა.

ბ ვ ჯ ბ ე ბ ა.

(გაგრძელება *)

ქ: სახელითა სახიერისა არსება დაუსაბამოისა რომელი იგი მხოლო არს ერთი არსება ერთი ლთაება ერთი ძალი ერთი ნება ერთი მომქმედება ერთი დასაბამი ერთი ხელმწიფება ერთი უფლება ერთი მეუფეება სამთა სრულთა გვათა შინა ცნობილი და მსხურბელი (?) არა რომელსა საზომისაგან ცნობილი არამედ თვისთა არამედ ვითარცა ოდენ ნებათა განზომილი ყოველთა მსყრობელი და მფლობელი უბრწევლად ყოველთა არსებთა ზედან შამავალი ზესთა ღმერთი და ზესთა სახიერი პირველი მთავრება და წესთა განმაჩინებელი თვით ნათელი თვით სახიერება პირველი და უქანაქნელი ღმერთი ძრიელი და ხელმწიფე მამა მესამეთა მათა საუკუნეთა რომელი ბრძანებათა დაიბადნეს ყოველივე იძრვისი (ქ) და მზობიტყვე და უსიტყვენი ამა ერთისა ზეცისა ძალითა მეუფისა დიდისა ძიარ უსხენებელის და გარე შამოუწერელის ლეთისა მამისა და ლეთისა ძისა ლეთისა სულისა წმინდისა სამებით განუყოველის ორ ბუნებით სრულის ერთ არსებათ დიდებულის ლეთის თავებობითა მიადობითა და შუა მდგომლობითა უმაღლესისა ცათა უწმინდესისა ქერობინთა (sic) პირველ შობასა ქალწულისად შობასა ქალწულისა და კევალად შობასავე ქალწულისა ყოვლად წმინდისა მღვთის მშობლისა მარადის ქალწულისა მარამისა თავებობითა მინდობითა და შუამდგომლობითა რომელსა ზედან უფალმა ჩვენმა იესო ქრისტემ მისცა თავი სიკვდილთა განაპურა მკლავი თვისი განილა გვერდი მისი გარდამოსთხია სისხლი და წყალი ძელსა ზედან კერპთა დათურგენელი ეშმაკთა განმატებელის (sic) მცხოველს მყოფლისა პატრონისა ჯგერისა ძელი ჭეშმარიტის თავებობითა მინდობითა და შუამდგომლობითა წმინდისა ზეცის ძალითა ერის მთავარისათა და მუდამ ლეთის წინაშე მდგომარენის და ლეთის ბაძანებას წამდაწუმ მარიგებელის მთავარი ანგლოზის მიქაელ და გაბრიელის თავებობითა და

შუამდგომლობითა სხვათა წმინდათა ანგლოზთა უფლებათა და ხელმწიფებათა ყოველთა უბრწევლთა ზეცა ძალითა მათისა თავებობითა და შუამდგომლობითა წმინდისა დიდებულისა ყოველთა დედათა ნაშობთა უმეტესის წინააწარმეტყველისა და წინამორბედი ანათლის მცემლისა იოვანეს თავებობით და შუა მდგომლობითა პეტრე კლდე სიმტიციის და პავლე პარ ქრისტესისა თავებობითა და შუამდგომლობითა რომელთა უბრძანა უფალმან ჩვენმან კრულ ერთ კრულ იყოს და ხსნილეთა ხსნილიყოს იმ წმინდათა ათორმეტის მოციქულის თავებობითა მინდობითა და შუა მდგომლობითა წმინდათა ყოველთა სჯულთა დამამტიციებელისა წმინდისა ნიკოლოზბისონ ქალაქისა ლუკის (sic) შემამკობელისა წმინდისა კაბადუკელისა მღვდელთ მოძღვრის ბასილ და ხმა ტუბილად მხმობარსა და ოქროსაებერ პიო ბრწყინვალეს იოხანე ოქრო პირის და რომელთა იშვებს ერი და განცხრების ეკლესია და წა (წმიდათა?) ბრძენთა კრებული წმინდის გრიგოლის ლეთის მტყუველისა თავებობითა და მინდობითა და შუა მდგომლობითა ყოველთა ქრისტიანთა მოაგვერის მადლი და ნათელი უფლისა და განგაზორეს ურჯულდება და გიქდაგეს სახარება ოთხთა თავთა მახარობელთა მათე მარკოზ ლუკა და იოანე მახარებელის თავებობითა მინდობითა და შუა მდგომლობითა სხვათა წმინდათა მოწამეთა დიდთა შვიდ წილ უძლეველის (უქლეველის?) სამას სამოცდა ხუთთა სასწაულ მოქმედის ჰხენ ახოვანის დიდის მოწამის გიორგისა თავებობითა მინდობითა და შუამდგომლობითა სხვაე წმინდათა დიდთა მოციქულთა წინასწარმეტყველთა მამათა მეუღლებეთა მესადართა ქალწულ მოწამეთა და სხვანი რანიე წმინდასა დიდსა საუფლოსა სენიაქარშიდ სწერან და მოისენებინ მათითა ყოველთა წმინდანის თავებობითა მინდობითა და შუა მდგომლობითა ესე უთუთო უთუმყო მიზნე შამოუღებელი დრო შამოუღებელი ყოვლის ჩხუბისაგან და ილიათისაგან გამოსული წყალობისა საფიცარი წიგნი ფარვან გუჯარი დაგიწერეთ და გიბოძეთ ჩვენ მღვთის მიერ კურთხევით აღმატებულმან ძრიელმან და მღვთით არუისგან ძლეურმან მღვთის ზეცით გვრგვინოსანმა მეფეთ მეფემ პატრონმა სოლომონ და თანამეცხერმან ჩვენმან დღეოვალმა შაურაშიძის ასულმა ბატონმა თინათინ თქვენ აბაშიძის ზაალს და თქვენს

*) იხ. „მწყემსი“-ს კ. 22 (1892 წ.).



ძმისწულებს ზურაბს და ეახუშტის და თქვენს ძესა და მომავალსა ასე და ამა პირსა ზედან რომე თქვენის სახლის კაცისაგან თქვენც ბევრი უსამართლობა გვირდოდა და ჩვენც ორგულად შეგვეჭრა და ვადღე-ვადლო და ცათა სწორამა ხელმწიფემ წყალობა გეცა ბედნიერი ვეზირის ბძანებით და გარიგებით ბედნიერმა ვეზირმა აჯიფაშამ თავისი ქჷნა(?) ჯარით გვიზოდა და მტერის ციხე და მამული დგავაპირინა და თქვენ მოხედით და შამოგვეხეწეთ და გავგირიგდით და ჩვენ ეს იმედის საფიცარი წიგნი ვიბოძეთ თუ დღეის იქით თქვენ ჩვენი ერთგული იყოთ არც წახდენით არც დაჩაგვრით და ვალარიგებით სიკეთისა და წყალობისა მეტი საზიანო და საფიქრებელი საქმე თქვენ ჩვენგან აღზარაფელი გქონდესთ ამისად ვასათავებლად მოგვიცემია თავად ღმერთი და ყოველი მისი წმინდანი ზეცისანი ძვეჯანისანი ხორციელნი და უზარცონი აწ ვინცა ვინ ჩვენგან მოცემულს საფიცარს შლად ხელყოას კვირას შეგიშალოს კვირაცხოველი თავად აღდგომა იესო ქრისტე რისხავს ამიერ და იმიერ სოფელსა ორშაბათს შეგიშალოს მთავარ ანგელოზი მიქელ და გაბრიელ და სხეაც ზეცის ძალნი ანგელოზი რისხავს სულთა და ხორცთა წინაშე ღმერთისა სამშაბათს შეგიშალოს მასამც რისხავს ყოველთა იმედათ(?) ნაშობნარ წინასწარამეტყველი წინა მორბედი იოანე ნათლის მცემელი და ყოველი წინასწარამეტყველი სულთა და ხორცთა წინაშე ღმერთისა ოთხშაბათს ვინც შეგიშალოს მასამც რისხავს თავად ყოვლად წმიდა ღმერთის მშობელი და მისხანს განხორციელებული იესო ქრისტე სულთა და ხორცთა თუ ხუთშაბათს შეგიშალოს ვინმე მასამც რისხავს ათორმეტი მოციქულნი და სხვანიც ჩანიც მოციქულნი არიან ყველანი რისხავს სულთა და ხორცთა წინაშე ღმერთისა. თუ პარასკევს შეგიშალოს ვინმე თავით მას რისხავს ჯვარცმა იესო ქრისტესი და ზისი ჯვარი ცხოველის მყოფელი ძელი ქეშარიტის სულთა და ხორცთა თუ შაბათს შეგიშალოს ვინმე მასამც რისხავს იოანე ქალწულ მახარობელი და ყოველნი წმინდანი რისხავს სულთა და ხორცთა წინაშე ღმერთისა ამის შემწლელს ღმერთო მიეცი ძრწოლვა კენისა, შიშოთილიება იუღისა დანთქმა დათან და აბორანისი და ამ საფიცროს დამტკიცებელი დაამტკიცებელი დაამტკიცოს სამებით ღმერთსა და მისმა წმინდათა უმიწოდ მათის მშობელმა ასე

კეთილად დაამტკიცოს ვითარცა აბრაამ ისაჲ და იაკობ სულთა და ხორცთა ისე გააძრიელოს კაცთაგან ამისი მოწამე და გამრიგე ერისთავი გიორგი სახთხუცესი ჯაფარიძე როსტომ მაკუეარიაი ქიხოსრო იაშვილი ვახტანგ წერეთელი სვიმონ აგაშვილი ქიხოსრო, დეიწურა ხემწიფის ბძანებით მიღეანის ჩვენის დათუნს ხელით ქს შმა.

ბეჭდლი. მონა დვთისა ემა ხონთქრისა მეფე სოლომონ.

მ. კალა—ქ

ახალი ამბები და შენიშვნები.

მისა იმპერატორებითა უდიდებულესობის ხელმეფე იმპერატორის ალექსანდრე III უმაღლესი ბრძანება, რათა დღეიდან ყოველ წლოებით გადიღებულ იქჷნეს ხაზინიდან 250,000 მანეთი სამღვდლოების შესანახავად, ელვასავით მოეღო ჩვენს სამღვდლოებას. ესლა მრავალი სამღვდლო პირი გვეკითხება, თუ რამდენი შეგნებდათ თითოეულ წლედელს ამ უმაღლესად ბოძებული ფულისაგან? აი რას უბასუხებთ ამ პირთ: ამ ახლად დანიშნული ფულეზიდან ჩვენს საქართველოს სამღვდლოებას არაფერი არ ერგება. ამ ფულეზიდან იმ გვარივე შემწეობა, როგორც ჩვენს სამღვდლოებას ძიღევა ხაზინიდან, უნდა დენიშნოს რუსეთის შინაგან ეპარქიების სამღვდლოებას, რომელიც ამავე ნომერში დაეძკილი უწმიდესი სინოდის უქაზის სიტყვით, მოკლებული იყო დღემდე ამითანა შემწეობას. თუ რიგინად ითხოვეს, იმეღია, რომ ამ ფულეზიდან შემწეობა დენიშნოს ჩვენში მართო იმ კრებულთ, რომელნიც უჯამაგიროდ დარჩენ.

* *

ქუთაისის გუბერნიაში ბევრგან სამრევლოები ძლიერ ემღერებიან ეკლესიების სტაროხტებს, რომ მათ ყოლბი სანთელი მოაქვსთ ეკლესიებში სახმარებლად. უწმიდესი სინოდის უქაზით სასტიკად

ადკრძალულია ყალბი სანთლის ხზარება ტაძრებში და გვიცივრს, თუ რატომ უწოდებდას არ აქციევენ ამ მოვლენას, ვისიც ჯერ არს. მართალია, ყველა ეპარქიებში კი არ არის გამართული სანთლის ქარხნები, მაგრამ რა უშლის იმ ეპარქიის სამღვდელთაგანს და სტაროსტებს, სადაც წმინდა სანთლის ქარხნები არ იმეკნებოდა, რომ საეკლესიო წმინდა სანთელი იქ იყიდონ, სადაც ნამდვილს სანთელს ამზადებენ, და არა იმ მეღუქმეებიდამ, რომელნიც ყალბსა და ყოვლად საძაგელს სანთელს ჰყიდიან? ნუ თუ ეს პირნი ვერ ხედვენ, რომ ყალბი სანთლის ხზარებით ტაძრებში ფუჭდება ეკლესიის მხატვრობა და შესამოსლები?..

* *

კაეკასიის საიმპერატორო სამეურნეო საზოგადოების განყოფილებას ერთ თავის უკანასკნელ კრებაზე ქ. ქუთაისში აღუძრავს კითხვა, თუ რომელი წოდების ყმაწვილები უნდა იქმნენ მიღებულნი ქუთაისის სამეურნეო სასწავლებელში. კრებას ოროდღე პირს ვარდა დაუდგენია: მიიღონ ამ სასწავლებელში მართო თავადაზნაურთა და გლეხთა შვილები და სასულიერო წოდებას უფრო ეთქვას, რადგან ეს სასწავლებელი ინახება უმთავრესად საერო და თავად აზნაურთ ბაქსივანე შეწირული ფულებითა. მაგრამ რათ დაეწყოდით ამ ბატონებს, რომ ბანკში მონაწილეობა აქვს ბევრ სასულიერო პირთა და საერო გარდასახლაც (ВЕРСКИЯ ПОВИНОСТИ) თავადაზნაურებზე და გლეხებზე ნაკლები არ ხდება დღეს ჩვენს სასულიერო წოდებასაც? მოსწავლეთა რიცხვში ერთი წილი თავადაზნაურთა შვილები უნდა იყოს და ორი წილი გლეხებისა.

* *

ჩვენმა მკითხველებმა უკვე უწყიან, რომ უმაღლესი მთავრობისაგან გადაწყვეტილი იყო ქუთაისის გუბერნიის ერთი ორ-კლასიანი და ორი ერთ-კლასიანი საეკლესიო-სამრევლო სკოლის დაარსება. ამ სკოლების შესანახავად საერო ფულებიდან (ИЗ ВЕРСКИХ СБОРОВЪ) ყოველ წლობით დაინიშნა 1800 მ. წელსაც ამდენივე ფული გამოასულა ამ სკოლების შესანახავად. დღეს უზადლეს მთავრობას სთხოვენ, რომ მოაშალო წლებისთვის ამ 1800 მანეთს დაუბატონ კიდევ 1200 მანეთი, რომ ამ ფუ-

ლებით საეკლესიო-სამრევლო სკოლები განხიან ბათუმის ოლქში. იმედია, რომ უმაღლესი მთავრობა ამ თხოვნას შეიწყნარებს.

* *

დავით აღმაშენებლის ძეგლის დასადგმელად და სამლოცველოს განსახებლად და წმ. მოწამეთა დავით და კონსტანტინეს კუბოს მოსახზავლად ჩვენ მივიღეთ ასს-რონხმოც-და-თორმეტი მანეთი, შეკრებილი მღვდელ-მონაზონის ექსეკუციისაგან. ამ ფულებისა იყო ღრმდის 1720 მ. 52 კ. ამიანათ არის 1912 მ. 52 კ. ეს ფულები ინახება ქუთაისის სახელმწიფო შემნახველ კასში.

* *

თლვის ტაძრის მღვდლის ალექსანდრე ზედგინძისაგან ჩვენ მივიღეთ შემდეგი წერილი გაზეთში დასაბეჭდად:

მ. რ! უმორჩილესად გთხოვთ, ნება გვიბოძოთ, რომ თქვენის პატივცემულის ვაზეთის შემწევობით გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ ჩვენ თლვის ტაძრის განახლების კომიტეტმა შემდეგ პატივცემულ პირთ: ბ. ფისო სოლომონ მღვდლის ძეს დედებულოდის, რომელმაც შემოსწირა თლვის სობოროს სამი დაფარა, ოქრო მკვდით ნაკერი, ღირებული 30 მან.; მღვდლის გიორგი ნადირაძის ქერიეს ვედუქიას, რომელმაც შემოსწირა ქართული სანარება ახალი სტამბისა, ღირებული 20 მან. და გლეხის იაკობ ნადირაძის ძეულის ეფემიას, რომელმაც შემოსწირა ქართული გვირგვინები. იმედია, რომ ამ პატივცემულ პირთ სხვანიც მიბაძვენ და დაზარებას აღმოგვიჩვენენ, რომ ხსენებული ეკლესია შესაფერად განუაშენოთ.

* *

მღვდლის დავით ანთაძისაგან:
მ. რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ, ნება გვიბოძოთ, რომ თქვენი პატივცემული «წყემისი»-ს საშუალებით გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ როგორც მე, ისე ჩემმა მრევლმა ქვემოლ აზნაურულ პირთ, რომელთაც კეთილ ინებეს და ჩემდამო რწმუნებულ ვარძიის ღვთისმშობლის ეკლესიას შემოსწირეს სხვა-და-სხვა საეკლესიო ნივთები; აი სია შემოსწირელობისა: აწ. ივანე ყიფიანმა ერთი ხელი რკული სამღვდლო შესამოსელი, ღირებული 32 მ., აზნაურმა ნესტარ ანთაძემ—დაფარები—10 მ., მ. ხიჯაკაძემ—მანდალი ღირებული 10 მ., ეფ. ხიჯაკაძემ—კბე, ღირებული 20 მ., ნიკ. ბელიაშვილმა—სტალი, ღირებული 12 მანეთად.



სახელმძღვანელო, საყურადღებო, საჭირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება.

სამედიკო და სამეკლსიმო მისამსახურეთა სამსახურდამყოფ.

ძლიერ სამწუხარო არის, როცა ზოგიერთი სამედიკო და სამეკლსიმო მოსამსახურენი ყურადღებას არ აქცევენ თავიანთ შემოსილობას სამედიკო სამოსლით. არც ის არის სასაბოვნო, რომ ზოგი ნამეტან ყურადღებას აქცევენ დიდებულად და მშენიერად თავის შემოსვას. გარდამეტობა არაფერში არ ვარგა და მღვდლისათვის ხომ მისატყვეველი არ არის. ზოგიერთი სამედიკო პირი ოღარასა და ფილონს ჩაიკვამს, მაგრამ როგორ ადგია ეს სამოსელი ტანზედ, იმას კი აღარ ეძებს. ზოგს ფილონი გვერდზედ აქვს მოქცეული და გასწორებას არ დაეძებს, თუ შედავითნებ არ გაუსწორა. ზოგს ოღარი ძლიერ მოკლე და შეუფერებელი აქვს და არ ეძებს, რიგინი მოიპოვოს. სრულ შემოსვის დროს ზოგს სარტყელი ძლიერ დაბლა აქვს შემოკეცილი და ზოგს ძლიერ მაღლა. ყველა ეს ძლიერ აუშნობებს შემოსილ მღვდელს და მლოცველებში ბადებს ცულ გრძობას. ზოგს «ნაბედრენიკი» აქვს ჯილდოთ მიცემული, მაგრამ მისი ხმარება არ იცის; ნაცელად იმისა რომ «ნაბედრენიკი» გვერდზედ ჩამოკიდოს, წინ აქვს ოღარჩე ჩამოკიდებული და რითი ხელობა ენელობს ამ შემთხვევაში, არ ვიცით. ამისთანა უკოდინარობას ხშირად ღიდ საკრებულო ტაძრებშიაც შენიშნაეთ, ძლიერ გვიკვირს, რომ ერთჯერ მაინც როგორ არ შეხედეს ამ პირებმა შემოსილ დახატულ მღვდლებს, თუ როგორ აქვსთ დაკიდებული ან «ნაბედრენიკი» და ან როგორ აცვია სამოსელი? «ნაბედრენიკის» ურიგოდ ხმარების შესახებ წერის დროს უნებლიეთ გვეგონებდა ზოგიერთი აკრძამვაში ნასწავლი მღვდელნი. იმათ, მოკვსენებათ ყველას, იმის დასამტკიცებლად, რომ საზოგადოებამ შეიტყოს აკადემიაში მათი სწავლის დამთავრება, მისცეს ნება, თუნუქის, მეტლის ჯერები დაიკიდონ ანაფორის შესაბნევ ღილზედ მოკლე ჯაჭვით. ეს პატარა თეთრი ჯერები ხალხის

შესახედავათ აქვსთ მიცემული მათ, თორემ სასტიკად აკრძალული აქვსთ წირვა-ლოცვის დროს მისი ხმარება. ყველამ იცის, რომ გიმნაზიებში ხშირად ოკრასა და ეცესლის მღვდლებს იღებენ სწავლის კარგად დამთავრებისათვის როგორც ვაჟები, ისე ქალები, მაგრამ არაფის არა აქვს უფლება ეს მღვდლები მეგრდზედ დაიკიდოს. მაგრამ ზოგიერთი აკადემიელები ამ ბრძანებას არ ასრულებენ. ისინი ფილონივად ვაღაოკიდებენ ამ ჯერებს, თუქვა აღრძალული აქვსთ, რომ მღვდელ-მოქმედების აღსრულების დროს არ იხმარონ იგი. შეიძლება ვინმემ გვიპასუხოს; თუ ანუ მოსწონთ, დაე დაიკიდონო. მართალია, ამ ჯერის, ანუ «ნაბედრენიკის» უდავლო აღკიდოს ხმარებით და დაკიდებით ქვეყანა კი არ დაიქცევა, მაგრამ ეკლესიაში ყველა მოსამსახურე ეკლესიის ტიტიკონს უნდა ასრულებდეს და არა თავის პირად სურვილის ასრულებას მისდევდეს...

— ძლიერ ცული შესახედავია მაღალი მღვდელი მოკლე შესამოსელში და დაბალი — გრძელ შესამოსელში. ამისთვის ყოველთვის უნდა ცდილობდნენ, რომ შესამოსელი შესაფერი იყოს და ზომიერი მოსამსახურე მღვდლისა.

— მღვდელი და მთავარი-ღაცანი ეკლესიულნი არიან, რომ თავიანთ ჩაცმასაც ღიდი ყურადღება მიაქციონ. რიგინაღ ჩაცმა-დახურვას მაინც და მაინც იღიდი ხარჯი არ უნდა. ბევრი ძვირფას ანაფორას ცივამს, მაგრამ მაინც არ ითქმის, რომ კარგად იყოს ჩაცმული. ერთი ტანთსაცმელი რომ ძვირფასი იყოს და მეორე დახეული, არც ეს ვარგა. ანაფორა არ უნდა იყოს წითელი, ან თეთრი და ყვითელი, როგორც ზოგიერთებს უყვარს. ყველაზედ უმჯობესი ფერი ანაფორასში არის შავი, მიხაკის, დარიჩინის, მავლის, ცის და წყლისფერი; ეგონება, ყველა დარწმუნებულია, რომ პატრიისცმას თავიანთ სამწყსო-თავან კარგად და ძვირფასი ანაფორით კი არ დაიმსახურებს, როგორც ამას ამტკიცებდა ერთი ახლად ნაყურთხი მღვდელი ამასწინეთ, არამედ თავისი პატრიისნებთ, ჭკუით და კეთილი ცხოვრებით.

თუქვა საზღველოებს ყოველთვის ცხებადბა ხოლმე სა-უღიერო მთავრობის უქაზებში და განკარგულდებანი სხვა-დასხვა სხადლა უწუწათა და ფულთა თაღის დროზე წარდგინების შესახებ, მაქამ ბეჭეს აეწყდება გამწკნადებული ვადა. ამისათვის მრავალთა სამედიკო პოთა თხოვნით ჩვენ შევადგინეთ ტაბელი, მიჩვენებლი დროსა, თუ როდის და რა უნდა წარადგინონ მღვდლებმა ადგილობით ბლაღოჩინებთან. ეს ტაბელი ამავე ნომერში იბეჭდება და ცალკე დაბეჭდილც შექუქნათ მიიღონ მსურველებმა ჩვენ რედაქციაში.

ბ ბ ბ მ ლ ი

მსჩვენებელი დროისა, თუ როდეს უნდა წარადგინონ კრებულთა საეკლესიო სა-
ბუთები, კლიროვის უწყებანი, ეკლესიებში ლანგარზედ შემოსული ფულეები სხვა-და-სხვა
საქველ-მოქმედო სასოგადოებათა სასარგებლოდ და საზოგადოდ მრევლის მდევლის მო-
ვალეობის აღსრულებისსა სამსახურისამებრ.

ო რ ს ი ა ნ ვ ა რ ს

უნდა წარადგინონ კრებულთა სამხედრო სამსახურში გასაწვევი კაცების მეტრიკის აღმოწერილობანი
იმ ფორმით, როგორც ჰქონდა სამღვდლოებას გამოცხადებული «მწყემსისა» ჟურნალით.

ო თ ხ ს ი ა ნ ვ ა რ ს

უნდა წარმოადგინდეს ყველა კრებულთაგან კლიროვის უწყებანი, შედგენილი კანონიერად და
ხელმოწერილი რიგისამებრ კრებულის ყველა წევრთაგან, სამი ცალი კლიროვის უწყება, უნდა იყოს
შედგენილი უკანასკნელად გამოცხადებული სინოდის კანტარის განჩინებისა მებრ.

მართლმადიდებელ (თეგდორობის) კვირიაკეს

მღვდელმა უნდა ჩამოატარებინოს ლანგარი შესაკრებლად შეწირულებათა მისიონერის საზოგადოე-
ბის სასარგებლოდ. მღვდელმა უნდა ჩააგონოს მლოცველებს დიდი მნიშვნელობა იმ საზოგადოებისა,
რომელიც ამ საქმეს ტვირთულობს. ამ დღეს შეკრებილი ფული მეორე დღეს კრებულმა რაპორტით, ანუ
წერილით უნდა წარადგინოს ადგილობრით ბლაღოჩინთან.

ბ ს ო ბ ი ს კ ვ ი რ ა ს

მღვდელმა უნდა ჩამოატარებინოს ლანგარი შესაკრებლად შეწირულებათა ზღაპსტინის მართლ-
მადიდებელი საზოგადოების სასარგებლოდ და მეორე დღესვე უნდა წარუდგინოს ადგილობრით ბლაღო-
ჩინს წერილით, ან განცხადებით. ლანგარი უნდა იქნეს ჩამოტარებული ღამისთევით ცისკარზე და წირ-
ვაზედ. მეთედი ნაწილი შემოწირულებათაგან ადგილობრით კრებულს შეუძლია მოიხმაროს ადგილობრით
სამზრუნველოს სასარგებლოდ, ანუ სამრელო სკოლისათვის.

ბ რ მ ი ს კ ვ ი რ ი ა კ ე ს

მღვდელმა უნდა ჩამოატარებინოს ფულის შესაკრებად ლანგარი ბრძათა სასარგებლოდ და თეი-
თონაც უნდა ჩააგონოს ხალხს თუ რამდენად საჭიროა დახმარება ბრძათათვის ბედის შესამსუბუქებლად-
ფულეები რაც შეიკრიბება განცხადებით უნდა გავგზავნოს მეორე დღესვე ადგილობრით ბლაღოჩინს
წარსადგენლად, სადაც ჯერ არს.

მ ა ი ს ი ს ზ ი რ ვ ე ლ ს

უნდა წარმოადგინდეს კრებულთაგან მეტრიკების, აღსარებითი სიების და კლიროვის უწყებათათვის
ფურცლების გამოსაწერად ფულეები სამ-სამი კაპეიკი თითო ფურცლისათვის მომავალი წლისათვის და
მასთან უწყება, თუ რამდენი ფურცელია საჭირო. თითოეული ზემოხსენებულის რვეულებისა.



სული წმინდის გარდმოსვლის კვირას

მღვდელმა უნდა ჩამოატარებინოს ლანგარი შესაკრებელად კეთილ-მნებებელთა შეწირულებათა სამრევლო სკოლის სასარგებლოდ და წარადგინოს მეორე დღესვე ადგილობრით ბლაღოჩინთან მისაქცევენელად დანიშნულებისა მებრ.

შ ე ნ ა შ ე ნ ა. ეკლესიის შესავალ-გასავლის წიგნებს გარდა უნდა იყოს კიდევ ერთი საზოგადო შესავალ-გასავლის წიგნი, რომელშიც უნდა იწერებოდეს ყველა ფულუბი სხვა-და-სხვა უღლებებიდან და ღონგარიდამ შემოსულნი, რომელთაც სხვა-და-სხვა დანიშნულება და მიზაროლება ჰქვს. ეს ფულუბი თითოეული ცალკე უნდა ჩაიწეროს წიგნი და ხელს აწერდნ მღვდელსა და სტაროსტას გარდა ორი-სამი პირი კიდევ მრევლოთაგანი.

ა თ ს ე კ ტ ე მ ბ ე რ ს

უნდა წარადგინოს კრებულმა შედგენილი რივისამებრ აღსარებითი სიები ნამდვილი და პირს ხელმოწერილი კრებულის ყველა წევრისაგან.

ნ ი რ ვ ე ლ დ ე კ ე მ ბ ე რ ს

უნდა წარადგინოს ადგილობრით ბლაღოჩინთან კრებულმა და სტაროსტამ ფულუბი საველდებულო სასულიერო ყურნალთა გამოასწერად.

ოც-და-თერთმეტ დეკემბერს

უნდა წარადგინონ ეკლესიის კრებულთა: 1) ჯეროვანად შედგენილი და ხელმოწერილი მეტრიკების რეგულები ნამდვილი და პირი.

2) ანგარიში შესავალ-გასავლის წიგნისა მთელი წლისა, რომლიდანაც უნდა სჩანდეს რა მდენი ფული იყო გადარჩენილი წინა წლიდან, რა მდენი და რისგან სახელობ შემოვიდა, რამდენი და რაზედ სახელობ დიხარჯა და რა დარჩა მომავალი წლის პირველი იანვრისათვის, ანგარიში უნდა იყოს შედგენილი სინოდისაგან გამოცემული ფორმისა მებრ და ეთანხმებოდეს წიგნის ანგარიშს.

3) ამავე დროს სტაროსტებმა უნდა წარადგინონ შესავალ-გასავლის წიგნები შესამოწმებლად: ეთანხმებთან თუ არა იგინი წარმოდგენილ ანგარიშს?

4) ამავე დროს უნდა წარადგინონ კრებულთა ადგილობრით ბლაღოჩინთან ეკლესიაში დადგმულ კრუშკებიდან ამოღებული ფულუბი: 1) მართლმადიდებელი ქრისტიანთაგან ადმინისტრაციის საზოგადოებისა კაცია-სიაში, 2) სასულიერო წოდების ქვრივთა და ობოლთა სასარგებლოდ, 3) მისიონერის საზოგადოების სასარგებლოდ, 4) პალესტინის საზოგადოების სასარგებლოდ და 5) სამხრეთ სკოლების სასარგებლოდ და სხვათა.

5) 31 დეკემბრისავე უნდა წარადგინონ კრებულთა 5 % ეკლესიის შეწირულებათაგან სასარგებლოდ სამრევლო სკოლებისა და 1% სასულიერო წოდების პირთა საექიმოდ საავთმყოფოებში იმ ყულბისაგან, რომელიც დადგმულია ეკლესიებში შეწირულებათა შესაკრებად ეკლესიის გასამშენებლად.

6) ამავე დროს უნდა წარადგინონ დაწესებული იმერეთის ეპარქიის საქალებო სკოლის შესანახავად ფულუბი ეკლესიიდან და თავიანთ საკუთრებიდან.

შ ი ნ ბ ა რ ს ი: ოფიციალურა განყოფილება: 1861 წლამდე არსებული წესის აღდგინვა ხაზინიდან გელ-ნელა ფულუბის დანიშნენი^ა სამღვდლოების შესანახავად.

სადატენტურა განყოფილება: ნიდაგი მუკაობა არის დამავგრგვინებელი ყოველი დაწესებული საქმისა.— მცირე პედაგოგიური შენიშვნა.— წერილი რედაქციის მიმართ.— სისტორიო მასალა.— ახალი ამბები და შენიშვნები.— სამღვდლო და საეკლესიო მოსამსახურეთა საქუადღებოდ.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. ღ. ლაბაშიძე. *Доз. цензурою. Кутаись, 14 Апрель 1893 г.*
Типография редакци (П. Д. Гамбалидзе) Въ Кутаисѣ, помѣщ. въ д. бр. Ханановыхъ на Нѣмецкой ул.